

Nowe limity pozaodsetkowych kosztów kredytu konsumenckiego w związku z epidemią koronawirusa

Kryzys sanitarny oraz gospodarczy, który na szeroką skalę wystąpił w Polsce w związku z epidemią koronawirusa (COVID-19), skłonił naszego ustawodawcę do wprowadzenia licznych, szczególnych i radykalnych rozwiązań prawnych. Kolejne odsłony legislacyjne jego działań zaradczych określa się mianem „tarczy antykryzysowej”¹. W celu zwalczania skutków epidemii wprowadzono regulacje ustawowe obejmujące m.in. nowe limity pozaodsetkowych kosztów kredytu konsumenckiego.

TOMASZ CZECH

We współczesnym polskim prawie cywilnym od kilkunastu lat funkcjonują szczególne instrumenty normatywne zmierzające do ochrony dłużników-pożyczkobiorców przed lichwą, czyli nadmiernym, nieuzasadnionym obciążeniem ich kosztami finansowania na rzecz wierzycieli-pożyczkodawców. Instrumenty te nie tworzą spójnego systemu. Odpowiadają, bez wątpienia, na dotkliwy problem społeczny, jakim jest rosnące zadłużenie ludności wynikające m.in. z praktyk lichwiarskich pożyczkodawców, co niekiedy prowadzi nawet do wykluczenia społecznego obywateli, lecz instrumenty te wykazują istotne mankamenty konstrukcyjne. Wprowadza się je bez ogólniejszego planu, w sposób dość chaotyczny i nieskoordynowany z innymi mechanizmami prawa cywilnego, pozostawiając wyraźne luki. Przeważnie stanowią wynik doraźnej reakcji naszego ustawodawcy na głośnie wydarzenia w życiu gospodarczym.

Podstawowy instrument normatywny, który wykorzystano do przeciwdziałania lichwie w relacjach cywilnoprawnych, odnosi się do świadczeń odsetkowych². Od 2005 r. obowiązują w Polsce odsetki maksymalne

¹ Ustawa z 2.03.2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (Dz.U. poz. 374, ze zm.), dalej: „u.s.r.”. Ustawa ta po uchwaleniu podlegała licznym zmianom.

² Pomijamy ogólną instytucję wyzysku (art. 388 k.c.), ponieważ ma ona szerszy zakres przedmiotowy.